

Александра А. Јанић
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

ПРИДЕВСКИ СУФИКС *-ЈАСТ* КАО МОРФОФОНОЛОШКА АЛТЕРНАТИВА СУФИКСУ *-АСТ*¹

Апстракт: Дистрибуција и конкурентност суфикса *-аст* и *-јаст* у српском језику предмет су истраживања у овом раду, а циљ је одређивање статуса *-јаст* у савременом српском језику. Суфикс *-јаст* доминантно није видљив на површинској структури и у раду је посматран као морфофонолошка алтернатива суфиксу *-аст* у случају када је финални сугласник творбене основе (25% свих примера): 1) *ј, љ, њ, ђ* (нпр. *јајаст, сабљаст, бубњаст, риђаст*); 2) сугласник који процесом палатализације и јотовања даје исте резултате: *к* (и *ц* које историјски води порекло од *к*), *з, х* (нпр. *језичаст, месечаст, бубрежаст, ваздушаст*). Придеви који недвосмислено садрже суфикс *-јаст* су они који се завршавају на *-њаст* или *-љаст* и који на крају творбене основе имају сугласник *н*, односно *л* (попут *кестењаст, пепељаст*). Потврђена је паралелна употреба придева са истом основном и суфиксом *-аст* и *-јаст* (попут *кестенаст* и *кестењаст, жбунаст* и *жбуњаст*), али ти облици немају подједнаку фреквентност.

Кључне речи: морфофонологија, изведени придеви, суфикс са иницијалним *ј*, јотовање, палатализација, аломорфи, морфемска граница, *-јаст*, *-аст*.

1. Увод

Предмет овог рада су дистрибуција и конкурентност суфикса *-аст* и *-јаст* у српском језику, и то у зависности од завршног сугласника творбене основе и у светлу фонолошке могућности алтернативне творбене интерпретације (помоћу *-аст* или *-јаст*) примера у којима има фонолошких промена на морфемском шаву између творбене основе и суфикса.

Будући да у србистичкој и сербокroatистичкој литератури не постоји јединствен став о (не)постојању суфикса *-јаст*, циљ нам је да на основу анализе свеобухватне грађе ексцерпираних из *Обратног речника српскога језика* и на основу података о фреквентности репрезентативних конкурентних форми придева са истом творбеном основном покажемо статус суфикса *-јаст* у савременом српском језику. Конкретније, показаћемо да ли је *-јаст* само фонолошка варијанта суфикса *-аст*, да ли је суфикс *-јаст* видљив на површинској структури

¹ Ово истраживање подржало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (Уговор бр. 451-03-9/2021-14/200165) и део је и пројекта *Говорни и стандардни језик у јавној комуникацији у Нишу* Огранка САНУ у Нишу (О-25-20).

или се реконструише само на основу тога што постоји јотовање финалног сугласника из творбене основе, те ћемо испитати утицај дужине творбене основе на избор суфикса. Такође, на основу података добијених из *Српског мрежног корпуса* показаћемо и однос учесталости употребе творбено дублетних облика са *-аст* и *-јаст* који имају исту творбену основу (попут *кестењаст* и *кестењаст*).

Структура рада је следећа: У другом одељку представљени су теоријски основи о суфиксу *-аст* и *-јаст*, у трећем одељку дати су основни подаци о ексцерпираној и анализираној грађи, у четвртном су појашњене морфофонолошке могућности у творбеној анализи придева са *-(j)аст*, са посебним освртом на случајеве са различитим завршним сугласницима творбене основе. Пети одељак чини дискусија, обједињени закључци изнети су у шестом одељку, док је грађа дата у прилогу након закључка рада.

2. Теоријски основи

У србистичкој и сербокroatистичкој литератури постоје различита мишљења у вези са (не)постојањем суфикса *-јаст* (о придевским суфиксима са иницијалним *j* видети Јанић 2020). Издвајамо четири групе аутора.

У првој групи су они аутори који само *-аст* сматрају суфиксом. На пример, Милан Стакић (1988) алтернације² задњонепчаних сугласника објашњава утицајем придева на *-ьн*. Са друге стране, треба имати у виду да јотовање постоји и уз основе на *н* и *л*.

Другу групу чине аутори који форманте *-аст* и *-јаст* сматрају суфиксима (нпр. Марећић 1963; Бабић 1986; Панджић 2015; Јанић 2020). Иван Панцић (2015: 313) издваја формант *-јаст* као придевски суфикс, исто као и, на пример, *-каст*. Томо Марећић (1963: 374) недвосмислено даје статус суфикса форманту *-јаст*, а издваја га и Стјепан Бабић (1986: 335). Однос придевских суфикса са иницијалним *j* у српском језику на основу грађе из *Азбучника придева у српској прози двадесетог века* Мирослава Јосића Вишњића разматран је у раду Јанић 2020.

Код треће групе аутора постојање *-јаст* само је имплицирано у примерима са извршеним јотовањем финалног сугласника творбене основе (нпр. Ђирка 2005b). Данко Шипка (2005b: 49–50) наводи само суфикс *-аст*, али је у примерима имплицирано вршење гласовних алтернација (палатализације или јотовања, при чему је јотовање могуће једино ако је суфикс *-јаст*, а палатализација када је суфикс *-аст*): „*-ast* -o, -a *adj.* 1. који podseća на X NE MENJA VRSTU REČI *bakrenast*, -a, -o (= *bakren* + *-ast*), 2. који ima boju X IMENICA > PRIDEV *ljubičast*, -a, -o *adj.* (= *ljubic[a]-* + *#ast*), 3. који podseća на X IMENICA > PRIDEV *kestenjast*, -a, -o *adj.* (= *kesten-* + *#ast*)”.

² Ово истраживање подржало је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије (Уговор бр. 451-03-9/2021-14/200165) и део је и пројекта *Говорни и стандардни језик у јавној комуникацији у Нишу* Огранка САНУ у Нишу (О-25-20).

Четвртој групи припадају аутори који уопште не наводе примере са завршетком *-аст* у којима је извршено јотовање (Mrazović, Vukadinović 2009: 309; Пипер, Клајн 2013: 236), те се не изјашњавају о статусу форманта *-јаст*.

Кратки опис (не)вршења гласовних алтернација код придева на *-аст* даје Клајн (2003: 273), уз одговарајуће примере, али *-јаст* не издваја као морфофолошку варијанту суфикса *-аст*:

„Гласовне промене се јављају само у мањем броју примера и сасвим недоследно: палатализација завршног *к* у *јабучаст*, *језичаст* итд. (али без промене у *кукаст*, *тракаст*, *ваљкаст* итд.), завршног *г* у *бубрежаст*, *рожаст* итд. (али *пругаст*, *п[ј]егаст* и сл.), завршног *х* у *ваздушаст*, *трбушаст* итд. (али РМС бележи *стрехаст* и *сувоврхаст/суховрхаст* ‘који је сувог врха’), завршног *ц* у *м(ј)есечаст*, *витичаст* итд. (али *срцаст*, *звонцаст*), јотовање *л* у *пепељаст*, *дебељаст* (али много чешће без промене, као у *будаласт*, *стреласт*, *кугласт* итд.), јотовање *н* само у *кестењаст* и у понеком ретком облику као *дрвењаст* (чешће *дрвенаст*), *жбуњаст* (чешће *жбунаст*)”.

Што се тиче творбене основе, у литератури су издвојена следећа ограничења: „*-аст* је веома продуктиван суфикс, претежно од именичких основа” (Клајн 2003: 273), следе придевске, па глаголске основе. Рајна Драгићевић (2001: 109), на основу мање обимне грађе која обухвата придеве за означавање људских особина, наглашава да су придеви на *-аст* доминантно деноминални, да нема девербативних, а да су ретко деадјективни, на шта се надовезује Хлебцец (1998: 325) наводећи да се „завршетак *-аст* нерадо комбинује са придевима³ у значењу основних боја”.

Будући да нема семантичких разлика између придева изведених суфиксом *-аст* и (алтернативног) *-јаст*, у овом теоријском делу представимо опсег значења поменутих придева описаних у литератури. Код придева на *-аст* са именичком основом, значења обухватају сличност по облику, материјалу или некој конкретной визуелној карактеристици у односу на мотивну реч, а уопштено гледано код придева на *-аст*, деминутивно значење, односно значење ублажавања у односу на мотивну реч, често је у вези са бојама (уп. нпр. Клајн 2003: 273, Павловић 1952а). Придеве на *-аст* мотивисане придевима којима се означавају боје издваја Данијела Станић (2012: 36–38). Павловић (1952а; 1952б; 1952в) такође се бавио суфиксом *-аст*, а што се семантике тиче, указивао је на то да се деминутивност не може повезати са целом творбеном групом и такође је истакао да је често везана за придеве којима се означавају боје.

Сложени суфикси на *-аст* нису предмет детаљнијег истраживања у овом раду. Прво издвајамо сложене суфиксе на *-аст* који се често помињу у литератури, вероватно због већег броја различитих потврђених примера: *-каст*, *-икаст*, *-ичаст*, *-уљаст*, *-ушаст*, *-ушкаст*. Данијела Станић (2012: 36–38), на пример, од сложених суфикса издваја *-каст* (*руменкаст*), *-ичаст* (*беличаст*), *-част* (*плав-*

³ На термиолошкој разлици између гласовних промена (које су везане за фонолошко окружење и зависе од њега; у конкретном периоду вршиле су се због одређеног гласовног закона, а данас се не морају вршити) и гласовних алтернација (које су везане за морфолошко окружење и врше се и данас) инсистирају, на пример, Милан Стакић (2003: 29–31) и Данко Шипка (2005а: 48).

част), *-оласт* (*мрколаст*), *-уљаст* (*сивуљаст*), *-ушаст* (*белушаст*), *-ушкаст* (*плавушкаст*), *-ајаст* (*мркајаст*). Клајн (2003: 274–276) региструје следеће сложене суфиксе: *-каст*, *-икаст*, *-ичаст*, *-њаст*, *-оласт*, *-уљаст*, *-ушаст*, *-ушкаст*. Приликом ексцерпирања грађе потврдили смо и сложене суфиксе попут: *-ељаст* (*крутељаст*), *-ијаст* (*канџијаст*), *-караст* (*жућкараст*), *-част* (*рупчаст*).

3. О грађи

Грађу чини 1094 придева на *-аст*, а ексцерпирана је из *Обратног речника српскога језика* (Николић 2000). Толико је творбено прозирних придева са суфиксом *-аст* и/или *-јаст*, и то првенствено добијених суфиксацијом, док сложени⁴ придеви са суфиксом *-аст* и/или *-јаст* чине само 3,5% грађе. Примера ради, морфофонолошки недвосмислени придеви са *-аст* су они попут: *бумбараст*, *вретенаст*, *канџаст*, *кашаст*, *листаст*, *туфнаст*.

Семантички гледано, анализирани придеви са алтернативном морфофонолошком творбеном интерпретацијом помоћу *-аст* и/или *-јаст* не разликују се међусобно. Ради одређивања морфемске границе и повезивања са одговарајућом мотивном речју, значења анализираних придева проверавали смо у *Речнику српскога језика* (Николић 2007) и *Речнику српскохрватског књижевног језика* (Стевановић 1967–1976).

Списак 1094 творбено прозирна придева са суфиксом *-аст* и/или *-јаст* дајемо у Прилогу на крају рада.

4. Могућности творбене анализе за придеве са *-(j)аст*

Из морфофонолошког угла, три су групе случајева при творбеној анализи придева на *-аст*:

- 1) Суфикс је недвосмислено *-аст* (нпр. *клинаст*, *кукаст*: *клин-* + *-аст* и *кук-* + *-аст*);
- 2) Суфикс је недвосмислено *-јаст* (нпр. *пепељаст*, *жбуњаст*: *пепел-* + *-јаст* и *жбун-* + *-јаст*);
- 3) Подједнако је могуће да је суфикс *-аст* или *-јаст* (нпр. *змијаст*: *змиј-* + *-аст* или *змиј-* + *-јаст*).

У творбеним приручницима (нпр. Стевановић 1981; Вabić 1986; Клајн 2003) није узиман у обзир горепоменут трећи, алтернативни, начин тумачења суфикса *-аст* и *-јаст*. Наиме, алтернативно творбено тумачење – помоћу *-аст* или помоћу *-јаст* – фонолошки је могуће у случајевима где се основа завршава меким сугласником попут *ј*, *љ*, *њ*, *ђ*, као и у случајевима где палатализација и јотовање дају исте резултате, о чему ће бити више речи у наставку рада.

⁴ Претпостављамо да мисли на придевске основе будући да цели придеви не учествују у процесу суфиксације.

4.1. Суфикси *-аст* и *-јаст* у зависности од финалног сугласника основе: *ј, љ, њ, ђ*

Алтернативно творбено тумачење помоћу суфикса *-аст* и *-јаст* објашњавамо из морфофонолошког угла у овој групи примера будући да у српском језику не постоје сугласничке групе *јј* (осим у суперлативу придева који имају иницијално *ј*, попут *најјачи*, *најјефтинији*), *љј*, *њј*, *ђј* (о овим и оваквим ограничењима у сугласничких групама видети Петровић–Гудурић 2010: 406).

У примерима попут оних датих у наставку, морфофонолошки гледано, постоји подједнака могућност за творбено тумачење суфиксом *-аст* и *-јаст*, односно поменути суфикси су алтернативни: *јајаст* (именичка творбена основа *јај-* + суфикс *-аст* или именичка творбена основа *јај-* + суфикс *-јаст*), *бодљаст* (именичка творбена основа *бодљ-* + *-аст* или именичка творбена основа *бодљ-* + *-јаст*), *дињаст* (именичка творбена основа *дињ-* + *-аст* или именичка творбена основа *дињ-* + *-јаст*), *риђаст* (придевска творбена основа *риђ-* + *-аст* или придевска творбена основа *риђ-* + *-јаст*).

Финални сугласник основе	<i>-аст/-јаст</i>
Ј	26 ⁵ (18,84%)
Љ	66 (47,83%)
Њ	39 (28,26%)
Ђ	7 (5,07%)

Табела 1. Квантитативни подаци о придевима са *-аст/-јаст* и *ј, љ, њ, ђ* као финалним сугласницима творбене основе

Са друге стране, група *ђј* постоји у српском језику на морфемском шаву (нпр. *пуномођје*, *окуђје*, *свемођје*), те примери на *-ђаст* морфофонолошки не дозвољавају тумачење помоћу суфикса *-аст* и *-јаст*, већ само помоћу *-аст*: *плеђаст* (именичка творбена основа *плеђ-* + суфикс *-аст*), *сађаст* (именичка творбена основа *сађ-* + *-аст*), *вређаст* (именичка творбена основа *вређ-* + *-аст*), *итатиђаст* (именичка творбена основа *итатиђ-* + *-аст*), *прутиђаст* (именичка творбена основа *прутиђ-* + *-аст*).

У групи придева са поменутиим меким сугласницима на крају творбене основе, међу ексцерпираним примерима налазе се, између осталих, и: *гнојаст*, *кајсијаст*, *лишајаст*, *пихтијаст*, *ракијаст* (са финалним *ј* у творбеној основи); *богаљаст*, *зеляст*, *петљаст*, *сабљаст*, *темељаст* (са финалним *љ* у творбеној основи); *бубњаст*, *дињаст*, *животињаст*, *муњаст*, *трешњаст* (са финалним *њ* у творбеној основи); *грожђаст*, *лађаст*, *риђаст*, *смеђаст*, *чађаст* (са финалним *ђ* у творбеној основи). Скоро половину примера из ове групе чине творбене основе на *љ*, близу трећине чине придеви са творбеном основом на *њ*, скоро петину примера чине придеви са творбеном основом на *ј*, а само пет процената примера из ове групе су они чија се творбена основа завршава сугласником *ђ* (в. Табелу 1).

⁵ Први број представља апсолутни број таквих примера у грађи, а проценти су одређени за чланове ове групе.

4.2. Дистрибуција суфикса *-аст* и *-јаст* у зависности од финалног сугласника основе: *к, з, х, ц*

Палатализација сугласника *к* (и *ц*⁶), *з, х* помоћу суфикса *-аст* и јотовање помоћу *-јаст* доприносе алтернативној творбеној анализи из морфофонолошког угла будући да су резултати обеју сугласничких алтернација исти (*к* и *ц* прелазе у *ч, з* у *ж, х* у *ш*).

У групи придева са финалним сугласницима *к, з, х, ц* у творбеној основи са алтернативним тумачењем помоћу суфикса *-аст* и *-јаст*, међу ексцерпиранима примерима се, између осталих, налазе и: *брчаст, ваљчаст, горчаст, језичаст, пупчаст* (са сугласником *к* на крају творбене основе); *бубрежаст, јаружаст, каљужаст, квржаст, ковчежаст* (са сугласником *з* на крају творбене основе); *ваздушаст, вршаст, орашаст, пастушаст, трбушаст* (са сугласником *х* на крају творбене основе); *зечаст, јаребичаст, месечаст, ногавичаст, пијавичаст* (са сугласником *ц* на крају творбене основе).

Из морфофонолошког угла, у примерима попут *ваљчаст* могућа је творбена анализа са *-аст* и *-јаст* као суфиксом: именичка творбена основа *ваљк-* + суфикс *-аст* и именичка творбена основа *ваљк-* + суфикс *-јаст*. Исто важи и за примере са *з* као финалним сугласником творбене основе које прелази у *ч* (на пример, именичка творбена основа *бубрег-* + суфикс *-аст* или именичка творбена основа *бубрег-* + суфикс *-јаст*), са *х* као крајњим сугласником творбене основе које прелази у *ш* (на пример, именичка творбена основа *ваздух-* + *-аст* или именичка творбена основа *ваздух-* + суфикс *-јаст*), те са *ц* као крајњим сугласником творбене основе које прелази у *ч* (на пример, именичка творбена основа *месец-* + суфикс *-аст* или именичка творбена основа *месец-* + суфикс *-јаст*).

Финални сугласник основе	<i>-аст</i>	<i>-аст/-јаст</i>
К	110 ⁷ (79%)	29 (21%)
Г	29 (72,5%)	11 (27,5%)
Х	4 (36%)	7 (64%)
Ц	9 (9%)	90 (91%)

Табела 2. Квантитативни подаци о придевима са *к, з, х, ц* као финалним сугласницима творбене основе и суфиксом *-аст* или *-аст/-јаст*

Ако поредимо проценте алтернативног јављања суфикса *-аст* и *-јаст* и проценте јављања придева где је једино творбено тумачење суфиксом *-аст* (*тракаст, негаст, стрехаст, срцаст* итд.), код придева на *-аст* са финалним сугласницима *к* и *з* у творбеној основи доминирају облици са суфиксом *-аст* (редом, 79% и 72,5%), док код придева на *-аст* са финалним сугласницима *х* и

⁷ Број ван заграде у овој табели показује апсолутни број различитих придева чија творбена основа има конкретни сугласник као финални. Проенти дати у загради показују однос броја придева на конкретни сугласник (*к, з, х* и *ц*) који имају јединствено тумачење помоћу суфикса *-аст* и оних примера који имају алтернативно тумачење помоћу суфикса *-аст/-јаст*.

ц доминирају облици са алтернативним тумачењем суфиксима *-аст* и *-јаст* (за *х* је 64%, а за *ц* чак 91% примера са извршеном алтернацијом⁸ у *ш*, односно *ч*). У Табели 2 види се да тенденција ка алтернативном тумачењу суфикса опада у следећем смеру: *ц*, *х*, *з*, *к*, што треба имати у виду приликом извођења и употребе нових придева.

4.3. Дистрибуција суфикса *-аст* и *-јаст* у зависности од финалног сугласника основе: *л*, *н*

У групи придева на *-аст* са финалним *л* и *н* у творбеној основи и неопходним творбеним тумачењем само помоћу *-јаст*, међу ексцерпиранима се, између осталих који садрже *-јаст*, налазе и: *дебелјаст*, *киселјаст*, *пепелјаст*, *смољаст*, *удолјаст* (са *л* на крају творбене основе); *грумењаст*, *дрвењаст*, *жбуњаст*, *кестењаст*, *црвењаст* (са *н* на крају творбене основе).

Поредећи примере са *-аст* и *-јаст* у овој групи, примећујемо да су ипак бројнији примери који се творбено тумаче само помоћу *-аст*, конкретније, 89% је таквих придева чије су творбене основе са крајњим *л* и 93% оних са крајњим *н* у творбеној основи (в. Табелу 3). Издвајамо по пет примера из грађе: *анђеласт*, *магласт*, *металаст*, *огледаласт*, *уваласт* (творбене основе код ових придева завршавају се на *л*, а суфикс је несумњиво *-аст*); *бакренаст*, *коренаст*, *маховинаст*, *прстенаст*, *сенаст* (творбене основе код ових придева завршавају се на *н*, а суфикс је несумњиво *-аст*).

Финални сугласник основе	<i>-аст</i>	<i>-јаст</i>
Л	83 (89%)	10 (11%)
Н	140 (93%)	11 (7%)

Табела 3. Квантитативни подаци о придевима са *л*, *н* као финалним сугласницима творбене основе и суфиксом *-аст* и *-јаст*

Наведени подаци указују на тенденције у савременом српском језику у вези са постојећим придевима са суфиксима *-аст* и *-јаст* и њиховом творбеном анализом.

5. Дискусија

На почетку дискусије истичемо постојање облички сличних придева на *-аст* попут *сребраст* и *сребрнаст*, *свиласт* и *свиленаст*, мотивисаних именицом (уп. *сребро*, *свила*) и оних мотивисаних придевом са поменутом именичком основом (уп. *сребрн*, *свилен*). Са друге стране, издвајамо и случајеве творбених дублета,

при чему се уз исту творбену основу недвосмислено јављају суфикс *-аст* и *-јаст*, односно постоје примери придева без гласовних алтернација завршног сугласника творбене основе и примери придева са извршеним гласовним алтернацијама: *ветренаст* и *ветрењаст*, *враголаст* и *врагољаст*, *гваласт* и *гваљаст*, *груменаст* и *грумењаст*, *жбунаст* и *жбуњаст*, *заваласт* и *заваљаст*, *јаругаст* и *јаружаст*, *квргаст* и *квржаст*, *кестенаст* и *кестењаст*.

Као важан фактор за тенденцију основе ка суфиксу *-аст* или *-јаст* (или пак алтернативном тумачењу поменутих суфикса) издвајамо дужину творбене основе (према броју слогова).

Анализирана свеобухватна грађа показује да су дуже основе склоније јотовану, односно тумачењу помоћу суфикса *-јаст*. У случају придева на *-наст*, у којима је суфикс недвосмислено *-аст*, просечна дужина основе је у броју слогова 1,98, а на *-њаст*, где је суфикс недвосмислено *-јаст*, 2,1 слог. Још је изразитија разлика у просечној дужини творбене основе код придева чија је основа на *л*. Наиме, када је суфикс *-аст*, просечна дужина творбене основе је 1,49, а уз суфикс *-јаст* дужина основе је 2,1 (в. Табелу 4).

Када је у питању поређење дужине творбене основа на *к*, *г*, *х*, *ц* у случајевима када је суфикс недвосмислено *-аст* и у случајевима када постоји алтернативно творбено објашњење помоћу суфикса *-јаст*, дуже су оне творбене основе на *к* и *ц* када постоји могућност алтернативног тумачења суфикса (када је завршетак придева *-част*). Са друге стране, код придева чије су творбене основе на *г* и *х* и недвосмислено имају суфикс *-аст* дуже су основе (в. Табелу 4) него оне где постоје алтернативна тумачења суфиксом *-аст/-јаст* (када је завршетак *-жаст* за основе са финалним *г* и када је завршетак *-шаст* за основе са финалним *х*).

Финални сугласник основе	<i>-аст</i>	<i>-јаст</i>	<i>-аст/-јаст</i>
Н	1,98	2,1	/
Л	1,49	2,1	/
К	1,29	/	1,57
Г	1,59	/	1,55
Х	2	/	1,86
Ц	1,22	/	2,14
Љ	/	/	1,55
Њ	/	/	1,64
Ђ	/	/	1
Ј	/	/	1,85

Табела 4. Дужина творбене основе исказана у броју слогова за придеве са датим финалним сугласницима творбене основе и суфиксом *-аст*, *-јаст* или *-аст/-јаст*

Осим у примеру *протегљаст*, сви примери са суфиксом *-јаст* чије се основе завршавају сугласником *л* или *н* имају вокал пре финалног *л/н* (на пример: *дебелјаст*, *киселјаст*; *жбуњаст*, *кестењаст*). Са друге стране, у примерима са суфиксом *-аст* (без извршене гласовне алтернације) пре суфикса може бити и сугласничка група: *брашинаст*, *влакнаст*, *вузласт*, *магласт*, *масласт*, *седласт* и сл.

Са друге стране, на избор једног од алтернативних придевских облика од стране говорника сматрамо да утицаја има и фреквентност употребе тих конкретних облика, односно већа изложеност говорника једном од облика. Што се фреквентности употребе (творбено) дублетних ексцерпираних примера тиче, поредећи парове придева који се употребљавају (или могу употребити) са суфиксом *-аст* и *-јаст*, издвајамо репрезентативне случајеве где су у *Српском мрежном корпусу* (*SrWaC*)⁹ фреквентнији придеви са *-јаст* и где су фреквентнији придеви са *-аст*.

У корист *-јаст*: *кестењааст* (159), *пепељааст* (112), *ветрењааст* (5), *протегљааст* (4), *дебелјааст* (1), а *кестенааст* (10), без потврда за *пепелааст*, *ветренааст*, *протеглааст*, *дебелааст*.

У корист *-аст*: *дрвенааст* (398), *жбунааст* (232), *враголааст* (194), *груменааст* (4), *киселааст* (2), *четинааст* (2), *коштунааст* (1), а *жбуњааст* (4), *врагољааст* (1), а нема потврда за *кисељааст*, *дрвењааст*, *грумењааст*, *четињааст*, *коштуњааст*.

Поређења ради, наводимо фреквентност још неколико примера из грађе који немају дублетне облике: *плочааст* (552), *рупичааст* (152), *потковичааст* (78), *кончааст* (63), *канџааст* (29), *добошааст* (11), *лубеничааст* (4), *ивичааст* (0), *круничааст* (0), *удичааст* (0), при чему истичемо да изостанак јављања поменутих придева у конкретном корпусу не значи да их матерњи говорници не би употребили или разумели.

6. Закључак

Насупрот придевском суфиксу *-аст* (нпр. у лексемама *звездааст*, *коџкааст*) налази се његова варијанта са иницијалним *ј* (*-јаст*), која доминантно није видљива на површинској структури, већ само индиректно, кроз гласовне алтернације. Ипак, поменуто *ј* могло се развити у хијату у примерима попут *танковијааст*, а сложени суфикс *-ајааст* потврђен је у примерима попут *мркајааст*.

Творбена анализа придева који се завршавају на *-аст* у српском језику (што укључује и примере са *-јаст*) у овом раду заснива се на 1094 творбено прозирна придева из *Обратног речника српскога језика*. Посматрајући однос творбене основе и суфикса, у творбеној анализи из морфофонолошког угла издвојили смо три могућности:

- 1) Суфикс је недвосмислено *-аст* (нпр. *клинааст*, *кукааст*: *клин-* + *-аст* и *кук-* + *-аст*);
- 2) Суфикс је недвосмислено *-јаст* (нпр. *пепељааст*, *жбуњааст*: *пепел-* + *-јаст* и *жбун-* + *-јаст*);
- 3) Подједнако је могуће да је суфикс *-аст* или *-јаст* (нпр. *змијааст* као *змиј-* + *-аст* или *змиј-* + *-јаст*).

Посебну пажњу смо у раду обратили на случајеве у којима се основа

⁹ *Српски мрежни корпус* изабран је за претрагу због најактуелнијих података, због обима грађе и зато што у претрази даје бројчане податке употребе свих морфолошких облика унете лексеме.

завршава меким сугласником *j*, *љ*, *њ*, *ђ*, што фонолошки омогућава двоструко творбено тумачење – са *-аст* или са *-јаст* (у примерима попут *јајаст*, *бодљаст*, *дињаст*, *гвожђаст* будући да на морфемском шаву основе и суфикса не постоје групе *jj*, *љj*, *њj*, *ђj*), затим на примере са финалним сугласником основе који палатализацијом и јотовањем дају исте резултате, конкретније, *к* (и *ц*), *з*, *х* у, редом, *ч*, *ж*, *ш* (нпр. *језичаст*, *месечаст*; *бубрежаст*; *ваздушаст*). Поменутих примера који дозвољавају алтернативно тумачење *-аст* и *-јаст* у ексцерпираној грађи има 25%. Напомињемо да нису сви сугласници подложни јотовању тежили суфиксу *-јаст* када се нађу на крају творбене основе.

У већини свих ексцерпираних примера на *-аст* јасно је да је суфикс *-аст* и да завршни сугласник основе не дозвољава комбиновање са *-јаст*. Отуда је употреба *-јаст* доминантно фонолошки условљена. У осталим случајевима разлози за употребу *-аст* и/или *-јаст* су морфофонолошки (показали смо да утицаја има и дужина творбене основе) и потенцијално семантички (удаљавање од значења мотивне речи довођењем у везу са другим/другачијим кореном), као у *коцкаст* (а не **коцчаст*/**кочаст*), *магласт* (а не **магљаст*), *сенаст* (а не **сењаст*).

Паралелно постојање суфикса *-аст* и *-јаст* потврђено је напоредном употребом творбено дублетних облика попут *кестењаст* и *кестенаст*, *жбуњаст* и *жбунаст*, *квргаст* и *квржаст*, иако не у истој мери. Истичемо да се у овим и оваквим паровима примера назире јасне тенденције конкретних чланова пара ка *-аст* или ка *-јаст*.

У литератури се истичу именичке и придевске основе у творби придева који се завршавају на *-аст*, али у ексцерпираној грађи се јављају и знаке глаголских основа, прилошких основа и основа од узвика: *лелујаст*, *кривудаст*, *мигољаст*, *низбрдаст*, *буњаст*, *кврчаст*.

7. Прилог

Абрашаст, *аветаст*, *аветињаст*, *азотаст*, *аланачаст*, *алатаст*, *амбрат*, *амреласт*, *анђеласт*, *бабаст*, *бабураст*, *бабушинаст*, *баврљаст*, *багренаст*, *бадемаст*, *бајамаст*, *баканџаст*, *бакараст*, *бакраст*, *бакренаст*, *баљаст*, *бандоглаваст*, *бараст*, *баришунаст*, *бачваст*, *баџаст*, *бебаст*, *бедаст*, *бедраст*, *беланчевинаст*, *беласаст*, *беласт*, *белогрласт*, *белопругаст*, *белорунаст*, *белотрбаст*, *белотрбушаст*, *белотрепаст*, *бенаст*, *бехараст*, *бешикаст*, *бибераст*, *бисераст*, *блавораст*, *блекаст*, *бобичаст*, *богаљаст*, *бодљаст*, *божураст*, *бокаласт*, *бокаст*, *бокораст*, *бомбаст*, *боџаст*, *боџкаст*, *брабоњаст*, *брадавичаст*, *брадваст*, *браздаст*, *брашинаст*, *брвнаст*, *брегаст*, *брежуљкаст*, *брезаст*, *брескваст*, *бречаст*, *бридаст*, *брњаст*, *бројаничаст*, *броњаст*, *брчаст*, *бубласт*, *бубњаст*, *бубрежаст*, *бубуљичаст*, *будаласт*, *бујичаст*, *букваст*, *буљоокаст*, *бумбараст*, *бунараст*, *бундаст*, *бундеваст*, *буренџетаст*, *буретаст*, *бурмаст*, *бурмутаст*, *бусаст*, *бусенаст*, *бутера*, *буњаст*, *буџаст*, *ваздушаст*, *ваљаст*, *ваљкаст*, *ваљушикаст*, *ваљчаст*,

вампираст, вапненаст, веверичаст, венчаст, верижаст, веругаст, веселаст, ветренаст, ветрењаст, ветрогоњаст, ветропираст, видраст, вижласт, вижљаст, вијораст, вијугаст, виласт, виљушкаст, винаст, вињагаст, витаст, витичаст, виткаст, вихораст, вишњаст, влакнаст, власаст, властаст, воденаст, воскаст, враголаст, врагољаст, вранаст, вргаст, врежаст, вретенаст, врењаст, врпчаст, вртачаст, вртложаст, врхаст, врџкаст, врчаст, вршиаст, вугаст, вузласт, вунаст, гавранаст, гајтанаст, галебаст, галичаст, гаљаст, гараст, гађаст, гваласт, гваљаст, гвожђаст, главаст, главичаст, главичаст, глаткаст, глеђаст, глибаст, глиненаст, глистаст, глобуласт, глупаст, гљиваст, гљивичаст, гнездаст, гнојаст, гњиласт, гобелјаст, голобрадаст, голокракаст, голубаст, голубињаст, голубичаст, гомиласт, гомољаст, горкаст, горчаст, господараст, грабљаст, грабуљаст, грахораст, грашкаст, грбаст, гргуљаст, гргураст, гробенаст, гредаст, гриваст, гривнаст, грласт, грмаљаст, грмељаст, грменаст, грнаст, гроздаст, громадаст, громуљичаст, гроњаст, гротласт, гротуљаст, грошаст, грудаст, грудваст, груменаст, грумењаст, грушаст, губаст, гудељаст, гудураст, гујавичаст, гукаст, гумамаст, гумамаст, гуменаст, гуњаст, гусеничаст, гушаст, гуштераст, даскаст, двозупчаст, дворезњаст, дворогаст, дебелокораст, дебелјаст, делтаст, дотелинаст, детињаст, дивљаст, димаст, дињаст, длакаст, дланаст, длетаст, добошиаст, дододласт, долинаст, дољачаст, дораст, доратаст, драччаст, драшкаст, дрвенаст, дрвендекаст, дрвењаст, дрењинаст, дрљачаст, дрождинаст, дромбуљаст, дроњаст, дроњкаст, дропљаст, друшкаст, дугмаст, дугобраздаст, дуговлакнаст, дуговунаст, дудаст, дудињаст, дулекаст, дундаст, дупљаст, дупчаст, ђаволаст, ђонаст, ђуласт, елипсамаст, етерамаст, жабамаст, жабокречинамаст, жалфијамаст, жбунамаст, жбуњаст, жгебамаст, ждракамаст, ждоребамаст, желатинамаст, железаст, женкамаст, женскамаст, жеравамаст, жерамаст, животињаст, живчамаст, жиламаст, жиличмаст, житкамаст, житчамаст, жлебамаст, жлездамаст, жмирамаст, жмиркамаст, жујамаст, жумањаст, жумањкамаст, заваламаст, заваљаст, завојамаст, завртњаст, завршимаст, загрљаст, задодламаст, заковрчамаст, закусмаст, заокругласт, заошиљаст, зарубмаст, заседламаст, заставичмаст, заточмаст, зацрњаст, зачинамаст, зачкољаст, зашиљаст, збабамаст, звездамаст, звекамаст, звераст, звецкамаст, звонамаст, звонцамаст, звончамаст, звркамаст, згебамаст, зглавкамаст, згурамаст, зделамаст, зделичмаст, здепамаст, зебрамаст, зејтинамаст, зекамаст, зеленомренамаст, зељаст, земичкамаст, земљаст, зечаст, зијанћерамаст, златамаст, злоћудмаст, змијамаст, змијугамаст, зракамаст, зрнамаст, зрнцамаст, зрцаламаст, зубамаст, зуквамаст, зумбамаст, зумбуламаст, зупчамаст, ивераст, ивичмаст, игламаст, игличмаст, икрамаст, иловамаст, иловачмаст, ињаст, искрамаст, искричмаст, јабланамаст, јабучмаст, јагањаст, јагодамаст, јагодичмаст, јагрзамаст, јагуридмаст, јазавичмаст, јајамаст, јамамаст, јамичмаст, јаребичмаст, јаругмаст, јаружамаст, јарчамаст, јастребамаст, јастучмаст, јегуљаст, једнојајамаст, једнопајамаст, јержаст, језграмаст, језерамаст, језичмаст, јејинамаст, јеленамаст, јетрамаст, јогунамаст, јоргованамаст, кадифамаст, кашимаст, кајсијамаст, калчинамаст, каљужмаст, камаљаст, камарамаст, каменамаст, канцамаст, капамаст, капичмаст, капљаст, капљичмаст, капорамаст, карикамаст, карличмаст, катранамаст, каћунамаст, каучукамаст, ка-

фенаст, каџига**ст**, каша**ст**, кашика**ст**, квад**раст**, квад**ратаст**, квака**ст**, квар**цаст**, квр**гаст**, квр**гича**ст****, квр**жаст**, квр**жича**ст****, квр**ча**ст****, кег**ласт**, кепе**ца**ст****, кеса**ст**, кесе**ра**ст****, кесте**на**ст****, кесте**ња**ст****, ке**ша**ст****, ки**ја**ча**ст****, кисе**ла**ст****, кесе**ља**ст****, кита**ст**, кича**ст**, кла**да**ст****, кла**па**ст****, клас**а**ст****, клем**па**ст****, кле**па**ст****, кле**ш**та**ст****, кли**на**ст****, кли**па**ст****, кли**са**ст****, кли**су**ра**ст****, кло**буча**ст****, кло**па**ст****, клу**ба**ст****, клуп**ча**ст****, кљу**на**ст****, кљу**са**ст****, кобаси**ча**ст****, кови**ља**ст****, кови**на**ст****, кови**т**ла**ст****, ковр**ча**ст****, ковче**жа**ст****, ко**жа**ст****, ко**жму**ра**ст****, ко**за**ст****, ко**ка**ст****, ко**ла**ст****, кола**ча**ст****, ко**ле**на**ст****, ко**ле**ни**ча**ст****, ко**лу**та**ст****, ко**л**ча**ст****, ко**ма**да**ст****, ко**н**зо**ла**ст****, ко**но**па**ст****, ко**но**п**ља**ст****, ко**но**п**ча**ст****, ко**н**ча**ст****, ко**ња**ст****, ко**пи**та**ст****, ко**п**ља**ст****, ко**п**ре**на**ст****, ко**п**ри**ва**ст****, ко**п**ча**ст****, ко**ра**ла**ст****, ко**ра**ст****, ко**ре**на**ст****, ко**ри**та**ст****, ко**ри**ча**ст****, ко**ро**ва**ст****, ко**р**па**ст****, ко**си**на**ст****, ко**ста**ст****, ко**сту**ра**ст****, ко**т**ва**ст****, ко**т**ла**ст****, ко**т**ли**на**ст****, ко**ту**ра**ст****, ко**џка**ст****, ко**чо**пе**ра**ст****, ко**ш**ту**на**ст****, ко**ш**ту**ња**ст****, ко**ш**ту**ра**ст****, ко**ш**ча**ст****, к**ра**ва**ст****, к**ра**гу**ја**ст****, к**ра**ка**ст****, к**ра**к**ља**ст****, к**ра**те**ра**ст****, к**ра**т**ко**ре**па**ст****, к**ре**ве**ља**ст****, к**ре**да**ст****, к**ре**ка**ст****, к**ре**ме**на**ст****, к**ре**ста**ст****, к**ре**те**на**ст****, к**ре**ча**ст****, к**ри**ва**ст****, к**ри**во**в**ра**та**ст****, к**ри**во**к**љу**на**ст****, к**ри**во**ши**ја**ст****, к**ри**вуд**а**ст****, к**ри**жа**ст****, к**ри**ла**ст****, к**ри**п**ла**ст****, к**ри**пто**кри**ста**ла**ст****, к**ри**ста**ла**ст****, к**ри**ш**ка**ст****, к**р**љу**ш**та**ст****, к**р**ња**ст****, к**ро**мп**и**ра**ст****, к**ро**ф**на**ст****, к**ро**ш**ња**ст****, к**р**па**ст****, к**р**ста**ст****, к**р**ти**на**ст****, к**р**то**ла**ст****, к**ру**на**ст****, к**ру**ни**ча**ст****, к**ру**п**ича**ст****, к**ру**пно**з**р**на**ст****, к**ру**пно**у**ма**ст****, к**ру**ш**ка**ст****, к**уба**ст****, к**уг**ла**ст****, к**уг**ли**ча**ст****, к**уд**ра**ст****, к**у**ка**ви**ча**ст****, к**у**ка**ст****, к**у**ка**ст****, к**у**к**ља**ст****, к**у**ко**но**са**ст****, к**у**ку**ља**ст****, к**у**ла**ст****, к**у**ла**ш**а**ст****, к**у**ља**ст****, к**ум**ри**ја**ст****, к**у**на**дра**ст****, к**у**нда**ча**ст****, к**у**ни**на**ст****, к**у**па**ст****, к**у**пи**на**ст****, к**у**пи**ча**ст****, к**у**по**ла**ст****, к**у**ри**ш**у**ма**ст****, к**у**са**ст****, к**у**та**ст****, к**у**ти**ја**ст****, к**у**ча**ст****, к**у**чи**на**ст****, лаб**р**ња**ст****, лаб**уда**ст****, лаг**у**на**ст****, ла**ђа**ст****, ла**ко**се**на**ст****, ла**кта**ст****, ла**не**на**ст****, ла**н**це**та**ст****, ла**н**ча**ст****, ла**по**ра**ст****, ла**р**ва**ст****, ла**са**ст****, ла**си**ча**ст****, ла**ста**ст****, ла**хо**ра**ст****, ле**в**ка**ст****, ле**в**ча**ст****, ле**де**на**ст****, ле**де**ни**ча**ст****, ле**ди**на**ст****, ле**ја**ст****, ле**лу**ја**ст****, ле**ња**ри**а**ст****, ле**пе**за**ст****, ле**пи**ња**ст****, ле**п**ка**ст****, ле**п**ри**ш**а**ст****, ле**п**ти**ра**ст****, ле**са**ст****, ле**ст**ва**ст****, ле**ст**ви**ча**ст****, ле**ђа**ст****, ле**ши**на**ст****, ле**ш**ни**ка**ст****, ле**ш**ни**ча**ст****, ли**ка**ст****, ли**ла**ст****, ли**ла**ст****, ли**му**на**ст****, ли**ра**ст****, ли**ску**на**ст****, ли**ста**ст****, ли**сти**ђа**ст****, ли**ти**ча**ст****, ли**џка**ст****, ли**ша**ја**ст****, ло**во**ра**ст****, ло**за**ст****, ло**ја**ст****, ло**к**ва**ст****, ло**к**на**ст****, ло**н**ча**ст****, ло**па**ра**ст****, ло**па**та**ст****, ло**па**ти**ча**ст****, ло**по**ча**ст****, ло**п**та**ст****, ло**ти**ња**ст****, лу**бе**ни**ча**ст****, лу**га**ст****, лу**да**ст****, лу**жа**ст****, лу**ка**ст****, лу**ко**ва**ст****, лу**ко**ви**ча**ст****, лу**ла**ст****, лу**т**ка**ст****, лу**ча**ст****, љу**ска**ст****, љу**спа**ст****, љу**ш**ту**ра**ст****, ма**гла**ст****, ма**гле**на**ст****, ма**з**га**ст****, ма**ј**му**на**ст****, ма**ка**за**ст****, ма**ки**ја**ст****, ма**ли**на**ст****, ма**му**за**ст****, ма**н**до**ла**ст****, ма**сла**ст****, ма**сле**на**ст****, ма**сли**на**ст****, ма**хо**ва**ст****, ма**хо**ви**на**ст****, ма**ху**на**ст****, ма**џа**ст****, ма**ча**ст****, ма**ч**ка**ст****, ме**ан**дра**ст****, ме**да**ст****, ме**д**ве**да**ст****, ме**ду**на**ст****, ме**з**гра**ст****, ме**ки**ња**ст****, ме**ко**д**ла**ка**ст****, ме**ко**пу**та**ст****, ме**ла**ст****, ме**р**ме**ра**ст****, ме**р**џа**на**ст****, ме**са**ст****, ме**се**ча**ст****, ме**се**чи**на**ст****, ме**си**нга**ст****, ме**та**ла**ст****, ме**т**ла**ст****, ме**т**ли**ча**ст****, ме**ху**на**ст****, ме**ху**ра**ст****, ме**ху**ри**ђа**ст****, ме**ч**ка**ст****, ме**ши**на**ст****, ми**го**ља**ст****, ми**к**ро**та**ла**са**ст****, ми**си**р**ба**ба**ст****, ми**ша**ст****, ми**ши**ђа**ст****, ми**ши**ча**ст****, м**ла**до**ли**ка**ст****, м**ла**за**ст****, м**ле**ча**ст****, м**ле**чи**ка**ст****, м**ља**цка**ст****, м**но**го**че**ки**ња**ст****, м**о**дра**ст****, м**о**кра**ђа**ст****, м**о**ра**ст****, м**о**т**ка**ст****, м**о**ч**ва**ра**ст****, м**ра**мо**ра**ст****, м**ра**са**ст****, м**р**ва**ст****, м**р**ви**ча**ст****, м**р**го**да**ст****, м**ре**жа**ст****, м**ре**жи**ча**ст****, м**ре**на**ст****, м**р**зо**во**ља**ст****, м**р**ка**ст****, м**р**к**ва**ст****, м**р**ко**к**е**сте**на**ст****, м**р**ко**п**е**ља**ст****, м**р**т**во**ду**ха**ст****, м**р**џа**на**ст****, му**ња**ст****, му**р**га**ст****, му**р**го**ва**ст****, му**се**ли**на**ст****, му**ше**ма**ст****, му**ш**ка**ра**ст****, му**ш**ко**ба**ња**ст****, му**ш**му**ла**ст****, на**м**ђо**ра**ст****, на**те**га**ст****,**

наћваст, низаст, низбрдаст, никласт, нитаст, ногавичаст, ножаст, ноктаст, њушикаст, објајаст, област, облачаст, обличаст, облучаст, обручаст, огледаласт, огрличаст, окаст, окераст, оловаст, олучаст, опекаст, опнаст, оранжаст, орашаст, остваст, острваст, наведраст, паличаст, палчаст, памучаст, пантљичаст, паперјаст, папигаст, папкаст, пасаст, пастушааст, пасуљаст, паткаст, патуљаст, патуљкаст, паунаст, научаст, научинаст, пахуљаст, пахуљичаст, пегаст, педераст, педичаст, пекмезаст, пелудаст, пенаст, пепељаст, пераст, перјаст, перласт, петљаст, пећинаст, пехараст, печуркаст, пијавичаст, пикњаст, пиласт, пирамидаст, пиргаст, пиринчаст, пихтијаст, плавомаслинаст, пламенаст, пластаст, платинаст, плећаст, пликаст, плитичаст, плишиаст, плочаст, плутаст, пљускавичаст, подзоласт, појасааст, покабаст, поличаст, полулоптаст, полумесечаст, потковаст, потковичаст, правоугласт, праменаст, прашинаст, прашикаст, препеличаст, преседласт, пресличаст, пржинаст, призмаст, приткаст, приштаст, проливаст, просаст, протегљаст, прпаст, прстааст, прстенаст, прћаст, прћеунаст, пругаст, прутааст, прутићаст, прхутааст, пршљенаст, приштаст, пужаст, пунаст, пупољаст, пупољкаст, пупчаст, пусличаст, путааст, путоногаст, равничаст, рагаст, ражњаст, развратаст, раздељаст, ракијаст, ракљаст, рачваст, раишљаст, рђаст, ребраст, режњаст, рељефааст, репааст, репааст, ресаст, рескаст, рецкаст, решетааст, решеткаст, рићаст, риласт, рипидаст, рогаст, родаст, рожаст, ромбааст, роткваст, ртааст, рудааст, ружаст, рунаст, рундааст, руњаст, рупичаст, сабљаст, сабљичаст, салааст, салатааст, сандучааст, сапунаст, сарагааст, светлокестењаст, светлуцааст, свилааст, свиленаст, сврдааст, седефааст, седааст, седрааст, секирааст, секиричаст, семенааст, сенааст, сенчааст, сивааст, сигааст, сињаст, сирааст, сирупааст, сисааст, ситааст, ситнопегаст, скробааст, сланааст, сланинааст, слатинааст, слаткааст, слинааст, слузааст, смећаст, смејуљаст, смоквааст, смолааст, смољааст, снопааст, снопљаст, соколааст, сочивааст, сплачинааст, спрудааст, спужвааст, сребрааст, сребрнааст, срнааст, српааст, срцааст, стакааст, стапкааст, стармалааст, стеничааст, степенаст, степеничааст, стожааст, столааст, стрвинааст, стрекааст, стрелааст, стреличааст, стрехааст, стругааст, струнааст, стубааст, ступааст, суоврхааст, суженичааст, сулудааст, сумкракааст, суморааст, сумпорааст, сумркааст, сунђерааст, сургааст, сурлааст, таласааст, танковијааст, тањирааст, тачкааст, темељаст, тенџерааст, терасааст, тестерааст, тиграаст, тиквааст, тиквичаст, тиморааст, тинтааст, тмолааст, тоболчааст, торњаст, тракааст, траљааст, трбааст, трбуљааст, трбушааст, трепавичааст, трепљаст, трешињаст, тркљаст, трњинааст, троскааст, тртааст, трубааст, трунтелјааст, тубааст, тупааст, туфнааст, ћаловааст, ћосааст, ћошкааст, ћубааст, ћуркааст, увалааст, увојааст, углааст, угљенааст, удичааст, удољааст, уљааст, утварааст, фигурааст, филигранааст, фитмијааст, флаNELааст, фосфорааст, харпунааст, хартијааст, хидрохлорааст, хладетинааст, хладовинааст, хрскааст, хртааст, цветааст, цевааст, цицкакааст, циметааст, цинкааст, циноберааст, цифрааст, цицварааст, црвааст, црвењаст, црепааст, цупкааст, чаврљааст, чадорааст, чаћааст, чапорааст, чарапааст, ча(х)ура-

ст, чашаст, чвораст, чекињаст, челасти, четвртасти, четинасти, четињаст, четкасти, чешиљаст, чивитаст, чиграсти, чизмасти, чипкасти, чирасти, чланкасти, чорбаст, чукасти_р, чукасти_з, чуласти, чунасти, чуњаст, чунасти, чупераст, чуперкасти, чупкасти, џибрасти, џигеричасти, џигљаст, џомбаст, шакасти, шали-трасти, шапасти, шараст, шаруљаст, шатораст, шафољаст, шафранаст, шећераст, шиљаст, шиљкасти, шипкасти, шкатуљаст, шкољкасти, шкриљаст, шкрињаст, шљакасти, шљивасти, шљункасти, шмокљаст, шоткасти, шпицасти, штакасти, штакораст, штапићаст, штеточинасти, штиркасти, штитаст, штрафтасти, штркљаст, штукасти, штуласти, шубараст, шункасти, шутасти, шушаст.

Литература

- Babić, S. (1986). *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
- Драгићевић, Р. (2001). *Придеви са значењем људских особина у савременом српском језику*, Београд: Институт за српски језик САНУ.
- Janić, A. (2020). A Case Study on the Morpho-Phonological Status of Serbian Adjectival Derivational Suffixes with Initial *J*. *Facta Universitatis, series: Linguistics and Literature*, XVII, 1, 77–96.
- Клајн, И. (2003). *Творба речи у савременом српском језику*, књига 2. Београд, Нови Сад: ЗУНС, Институт за српски језик САНУ, Матица српска.
- Maretić, T. (1963). *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- Mrazović, P., Z. Vukadinović. (2009). *Gramatika srpskog jezika za strance*, Sremski Karlovci, Novi Sad: Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića.
- Павловић, М. (1952а). Значење придева с наставком *-аст* и његових варијаната, *Наш језик*, IV, 1-2, 9–24.
- Павловић, М. (1952б). Значење придева с наставком *-аст* и његових варијаната, *Наш језик*, IV, 3-4, 99–114.
- Павловић, М. (1952в). Значење придева с наставком *-аст* и његових варијаната, *Наш језик*, IV, 5-8, 175–195.
- Pandžić, Ivan. (2015). Oblikovanje korjenovatelja za hrvatski jezik, *Rasprave*, XLI, 2, 301–327.
- Петровић, Д., С. Гудурић. (2010). *Фонологија српскога језика*. Београд, Нови Сад: Институт за српски језик САНУ, Београдска књига, Матица српска.
- Пипер, П., И. Клајн, (2013). *Нормативна граматика српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Стакић, М. (1988). *Деривациона фонетика именица и придева у јужнословенским језицима*. Монографије, књига LXIV. Београд: Филолошки факултет Београдског универзитета.
- Стакић, М. (2003). Основни појмови морфонологије, *Научни састанак слависта у*

Вукове дане, XXXII, 27–33.

Станић, Д. (2012). О неким творбеним типовима променљивих придева који означавају боје. *Наш језик*, XLIII, 1-2, 29–44.

Стевановић, М. (1981). *Савремени српскохрватски језик*, књига 1, Београд: Научна књига.

Хлебец, Б. (1998). Придевске изведенице у значењу боје, *Српски језик*, III, 323–334.

Šipka, D. (2005a). *Osnovi morfologije*. Београд: Alma.

Извори

Николић, М. (ур.) (2000). *Обратни речник српскога језика*. Нови Сад, Београд: Матица српска, Институт за српски језик САНУ.

Српски мрежни корпус (SrWaC), доступан на: <http://nlp.ffzg.hr/resources/corpora/srwas/>

Николић, М. (ур.) (2007). *Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.

Стевановић, М. и др. (ур.) (1967–1976). *Речник српскохрватског књижевног језика*. I–III. Нови Сад, Загреб: Матица српска, Матица хрватска; IV–VI. Нови Сад: Матица српска.

Šipka, D. (2005b). *Glosar tvorbenih formanata*, Београд: Alma.

Aleksandra A. Janić

THE ADJECTIVAL DERIVATIONAL SUFFIX *-JAST* AS AN MORPHOPHONOLOGICAL ALTERNATIVE TO THE DERIVATIONAL SUFFIX *-AST*

Summary

The subject of this paper are the distribution and competitiveness of the derivational suffixes *-ast* and *-jast* in the Serbian language, especially regarding the last consonant of the derivational base, and in the light of the alternative derivational interpretation from the phonological point of view (*-ast/-jast*). Three groups can be identified from the morphophonological aspect: 1) the derivational suffix is unambiguously *-ast* (e.g. *klinast*, *kukast*: *klin-* + *-ast*, *kuk-* + *-ast*); 2) the derivational suffix is unambiguously *-jast* (e.g. *pepeljast*, *žbunjast*: *pepel-* + *-jast*, *žbun-* + *-jast*); 3) it is equally possible that the derivational suffix is *-ast* or *-jast* (e.g. *zmijast*: *zmij-* + *-ast* or *zmij-* + *-jast*). A total of 25% of the analysed adjectives belong to the group with a possible ambiguous morphophonological interpretation, such as: 1) with final soft (con)sonants *j*, *lj*, *nj*, *đ* in the derivational base (e.g. *jajast*, *bodljast*, *dinjast*); 2) with final soft consonants produced in the process of palatalisation/iotation: *č* from *k* and *c*, *ž* from *g*, *š* from *h* (e.g. *jezičast*, *mesečast*; *bubrežast*; *vazdušast*). Although those parallel forms do not have the same frequency, it should also be mentioned that some adjectives have parallel

forms with *-ast* and *-jast*, such as: *kestenast* and *kestenjast*, *žbunast* and *žbunjast*, *kvrġast* and *kvržast*. Finally, the derivational suffix *-ast* is chosen in cases when the iotisation via *-jast* would result in consonant groups difficult to pronounce or when the palatalised form of an adjective would be extremely different from the derivational base (*kockast*, not **kocčast*, **kočast*; *maglast*, not **magljast*; *senast*, not **senjast*).

aleksandra.janic@filfak.ni.ac.rs